Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

5. prosinca 2013.*

„Prethodno pitanje – Direktiva 93/13/EEZ – Postupak za dobivanje sudskog naloga koji je pokrenula regionalna udruga za zaštitu potrošača – Mjesno nadležni sud – Nemogućnost ulaganja pravnog lijeka protiv odluke kojom se prvostupanjski sud proglašava nenadležnim – Procesna autonomija država članica – Načela ekvivalentnosti i djelotvornosti“

U predmetu C-413/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Audiencia Provincial de Salamanca (Španjolska), odlukom od 7. rujna 2012., koju je Sud zaprimio 11. rujna 2012., u postupku

Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León

protiv

Anuntis Segundamano España SL,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (izvjestitelj) i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Mengozzi,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, S. Román Capillas, *procuradora*, uz asistenciju A. Castra Martína, *letrado*,

— za španjolsku vladu, S. Centeno Huerta, u svojstvu agenta,

— za Europsku komisiju, J. Baquero Cruz i M. van Beek kao i M. Owsiany-Hornung, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 5. rujna 2013.,

donosi sljedeću

* jezik postupka: španjolski.

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (u daljnjem tekstu: ACICL) i Anuntis Segundamano España SL (u daljnjem tekstu: ASE) vezano uz postupak za dobivanje sudskog naloga za proglašenje ništavima određenih uvjeta korištenja koji se nalaze na internetskom portalu potonjeg trgovačkog društva.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13/EEZ

3 Dvadeset i treća i dvadeset i četvrta uvodna izjava Direktive 93/13 glase:

„budući da osobe ili organizacije za koje se prema pravu države članice utvrdi da imaju legitimni interes u određenom predmetu moraju imati mogućnosti da, bilo pred sudom ili upravnim državnim tijelom nadležnim za donošenje odluka o reklamacijama ili za pokretanje primjerenih pravnih postupaka, pokrenu postupak u vezi s odredbama ugovora sastavljenima za opću uporabu u ugovorima koji se zaključuju s potrošačima, a posebno u vezi s nepoštenim odredbama; budući da takva mogućnost ne podrazumijeva nužno i prethodnu verifikaciju da se u pojedinim gospodarskim sektorima dobivaju opći uvjeti;

budući da sudovi ili upravna tijela država članica moraju na raspolaganju imati odgovarajuća i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalne primjene nepoštenih odredaba u potrošačkim ugovorima”.

4 Sukladno odredbama članka 7. stavaka 1. i 2. te direktive:

„1. U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.

2. Sredstva iz stavka 1. uključuju odredbe prema kojima osobe ili organizacije koje u skladu s nacionalnim pravom imaju legitiman interes zaštititi potrošače mogu u skladu s dotičnim nacionalnim pravom postupati pred sudovima ili pred nadležnim upravnim tijelima radi donošenja odluke o tome jesu li ugovorne odredbe sastavljene za opću upotrebu nepoštene, kako bi potom mogle primijeniti odgovarajuća i djelotvorna sredstva radi sprečavanja daljnjeg korištenja takvih odredbi.”

Španjolsko pravo

5 Članak 52. stavak 1. točke 14. i 16. Zakona o parničnom postupku (Ley de Enjunciamiento Civil, u daljnjem tekstu: LEC), koji se nalazi u 2. odjeljku koji se odnosi na mjesnu nadležnost II. poglavlja pod naslovom „Pravila o nadležnosti" II. glave o sudovima i nadležnosti tog zakona, određuje:

„Ne primjenjuju se osnove za utvrđivanje nadležnosti određene u prethodnim člancima i nadležnost se određuje sukladno onom što je propisano u ovom članku u sljedećim slučajevima:

[...]

14. U postupcima u kojima se podnose tužbe za isključenje ugovorne odredbe iz ugovora ili proglašenje ništavosti odredaba općih uvjeta ugovora nadležan je sud na čijem području tužitelj ima prebivalište. Kada su na istom području pokrenuti postupci za utvrđenje, dobivanje sudskih naloga ili opoziva, nadležan je sud prema mjestu tuženikovog poslovnog nastana, u nedostatku poslovnog nastana nadležan je sud njegovog prebivališta, a ako tuženik nema prebivalište na španjolskom državnom području, sud mjesta u kojem je ugovor bio sklopljen.

[...]

16. U postupcima za dobivanje sudskih naloga koji su pokrenuti za zaštitu kako kolektivnih tako i difuznih interesa potrošača i korisnika nadležan je sud prema mjestu u kojem tuženik ima poslovni nastan, a u nedostatku poslovnog nastana, sud prema mjestu njegovog prebivališta; ako nema prebivalište na španjolskom državnom području, nadležan je sud prema mjestu prebivališta podnositelja zahtjeva."

6 Sukladno odredbama članka 60. stavka 1. LEC-a o negativnom sukobu mjesne nadležnosti:

„Ako se sud, nakon podnesenog prigovora nenadležnosti ili saslušanja svih stranaka, odluči proglasiti mjesno nenadležnim, sud kojem su tužbe ustupljene vezan je tom odlukom i ne može se po službenoj dužnosti proglasiti mjesno nenadležnim."

7 Članak 67. LEC-a o pravnim lijekovima protiv odluka o mjesnoj nadležnosti određuje:

„1. Protiv rješenjâ kojima se odlučuje o pitanjima mjesne nadležnosti nisu dopušteni pravni lijekovi.

2. U postupcima povodom žalbe i izvanrednih pravnih lijekova zbog povrede postupka dopušteni su prigovori o nepostojanju mjesne nadležnosti samo ako se na predmetni postupak primjenjuju prisilni propisi."

8 U španjolskom pravu postupke za dobivanje sudskih naloga u području zaštite interesa potrošača uređuju članci 53. do 56. Kraljevog zakonodavnog dekreta 1/2007 kojim su izmijenjeni Opći zakon o zaštiti potrošača i korisnika i ostali dopunski zakoni (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) od 16. studenoga 2007. (BOE br. 287 od 30. studenoga 2007., str. 49181., u daljnjem tekstu: Kraljev zakonodavni dekret 1/2007).

9 Članak 53. Kraljevog zakonodavnog dekreta 1/2007 o postupcima za dobivanje sudskih naloga određuje:

„Predmet postupka za dobivanje sudskog naloga jest nalaganje tuženiku prestanka postupanja ili izbjegavanja ponavljanja takvog postupanja u budućnosti. Osim toga, postupak može biti pokrenut i kako bi se zabranilo svako postupanje koje je prestalo u trenutku pokretanja postupka sve dok postoje dostatne naznake da bi se takvo postupanje neposredno potom moglo ponoviti.

Za potrebe odredaba ovog poglavlja, svaka preporuka u prilog korištenju nepoštenih odredaba jednako se tako smatra postupanjem suprotnim zakonodavstvu o nepoštenim odredbama."

10 Članak 54. stavak 1. točka (b) te uredbe glasi:

„Protiv postupanja koja su u suprotnosti s odredbama ovog zakona o nepoštenim odredbama, o ugovorima sklopljenima izvan poslovnih prostorija trgovca, o prodaji na daljinu, o jamstvima pri kombiniranoj prodaji proizvoda i putovanja, postupak za dobivanje sudskog naloga mogu pokrenuti:

[...]

b) udruge potrošača i korisnika koje ispunjavaju zahtjeve predviđene ovim zakonom ili, prema potrebi, regionalnim pravom u području zaštite potrošača i korisnika;

[...]"

Glavni postupak i prethodna pitanja

11 ACICL je udruga za zaštitu potrošača upisana u registar organizacija potrošača i korisnika autonomne zajednice Castilla y León. Sjedište joj je u Salamanci (Španjolska) i okuplja 110 članova. Područje djelovanja te udruge ograničeno je na područje navedene zajednice i ona nije ni udružena niti povezana s nekim drugim regionalnim ili nacionalnim udruženjem ili organizacijom udruga za zaštitu potrošača.

12 ASE je trgovačko društvo sa sjedištem u Barceloni (Španjolska) koje upravlja internetskim portalom na kojem pojedinci i prodavatelji robe ili pružatelji usluga mogu objavljivati oglase o nekretninama ili rabljenim proizvodima kao i ponude za zapošljavanje.

13 Uvjeti korištenja internetske stranice koji su dostupni na portalu podijeljeni su u dvije kategorije, i to s jedne strane na „opće uvjete korištenja" i s druge na „posebne uvjete ugovora o uslugama oglašavanja" (u daljnjem tekstu: posebni uvjeti).

14 Na dan pokretanja postupka za dobivanje sudskog naloga u glavnom postupku pred nacionalnim sudovima među posebnim uvjetima nalazili su se članak 6. o ograničenju odgovornosti i članak 7. pod naslovom „Izjave i jamstva oglašivača/Naknade".

15 ACICL je, postupajući na temelju članka 54. Kraljevog zakonodavnog dekreta 1/2007, pred Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca (prvostupanjski i trgovački sud br. 4 u Salamanci) pokrenuo postupak za dobivanje sudskog naloga protiv ASE-a. Predmet navedenog postupka bio je s jedne strane proglasiti ništavima članak 6. i članak 7. stavak 7. posebnih uvjeta, a s druge strane naložiti ASE-u brisanje tih odredaba i suzdržavanje od njihove primjene u budućnosti.

16 Rješenjem od 6. travnja 2011. Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca proglasio se nenadležnim za odlučivanje u postupku za dobivanje sudskog naloga koji je pokrenuo ACICL. Taj je sud zapravo odlučio da je, na temelju članka 52. stavka 1. točke 14. LEC-a, za odlučivanje u postupcima za dobivanje sudskih naloga koji su pokrenuti kako bi se zaštitili kolektivni interesi potrošača nadležan sud prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta tuženika. U istom je rješenju naznačena mogućnost podnošenja žalbe pred Audiencia Provincial de Salamanca (žalbeni sud u Salamanci).

17 ACICL je protiv te odluke podnio žalbu pred Audiencia Provincial de Salamanca, tvrdeći da je činjenica otklanjanja mjesne nadležnosti suda prema mjestu sjedišta udruge za zaštitu potrošača za odlučivanje u postupcima za dobivanje sudskih naloga zbog korištenja nepoštenih odredaba koje pokreće takva udruga u suprotnosti s ciljem koji se želi postići Direktivom 93/13.

18 U svojoj odluci kojom je uputio zahtjev Audiencia Provincial de Salamanca navodi da se pitanje posebice postavlja u vezi s dvjema točkama.

19 S jedne strane, prema nacionalnim procesnopravnim pravilima, točnije prema članku 52. stavku 1. točki 16. i članku 67. LEC-a, protiv rješenjâ kojima prvostupanjski sudovi odlučuju o pitanjima mjesne nadležnosti nisu dopušteni pravni lijekovi, a što ima za posljedicu da bi u slučaju kakav je onaj u glavnom postupku ACICL bio dužan pokrenuti postupak isključivo pred sudom prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta tuženika, dakle u Barceloni. Sud koji je uputio zahtjev dvoji o usklađenosti navedenih pravila španjolskog prava o mjesnoj nadležnosti i pravnim lijekovima protiv odluka prvostupanjskih sudova o mjesnoj nenadležnosti sa zahtjevom za visokom razinom zaštite potrošača iz Direktive 93/13 u okviru navedenih postupaka za dobivanje sudskih naloga.

20 S druge strane, sud koji je uputio zahtjev postavlja si pitanje o usklađenosti, kako s ciljem visoke razine zaštite potrošača, tako i s načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti, pravila o nadležnosti prema kojem postupak za dobivanje sudskog naloga koji pokreće udruga za zaštitu potrošača mora biti pokrenut pred sudom prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta prodavatelja robe ili pružatelja usluga. Zapravo bi u tim okolnostima udruga za zaštitu potrošača kao što je ACICL mogla *de facto* biti primorana odustati od pokretanja takvog postupka zbog svog skromnog proračuna i područja djelovanja koje je teritorijalno ograničeno.

21 U tom smislu, sud koji je uputio zahtjev navodi da je u sudskoj praksi koja se odnosi na odredbe Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972, L 299, str. 32., u daljnjem tekstu: Briselska konvencija) Sud smatrao da bi učinak na djelotvornost postupaka za dobivanje sudskih naloga u slučaju korištenja nezakonitih odredaba propisanih člankom 7. Direktive 93/13 bio značajan kad bi se ti postupci mogli pokrenuti samo u državi u kojoj trgovac ima prebivalište (presuda od 1. listopada 2002., Henkel, C-167/00, *Recueil*, str. I-8111., točka 43.). Iz toga izvodi zaključak da bi se ista načela mogla primijeniti u slučaju kao što je onaj u sporu u glavnom postupku, a što bi značilo da bi se sudovi prema mjestu sjedišta udruge za zaštitu potrošača koja nastupa protiv prodavatelja robe ili pružatelja usluga koji je u svoje ugovore unio nepoštene odredbe trebali proglasiti nadležnima.

22 U tim je okolnostima Audiencia Provincial de Salamanca odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Omogućava li zaštita koju potrošaču osigurava Direktiva [93/13] Audienciji Provincial [Salamanca] da u svojstvu nacionalnog žalbenog suda, čak i u nedostatku nacionalnog pravila o tome, odlučuje povodom žalbe podnesene protiv odluke [Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca] kojom je odlučeno da je za odlučivanje u postupku za dobivanje sudskog naloga koji je pokrenula udruga [za zaštitu] potrošača teritorijalno ograničenog područja djelovanja, koja nije ni udružena niti povezana s drugim udrugama, raspolaže skromnim proračunom i ima mali broj članova, mjesno nadležan sud prema mjestu prebivališta tuženika?

2. Treba li članke 4. [UFEU-a], 12. [UFEU-a], 114. [UFEU-a], 169. [UFEU-a] [kao i] članak 38. Povelje o temeljnim pravima Europske unije, u vezi s Direktivom 93/13 i sudskom praksom Suda o visokoj razini zaštite interesa potrošača kao i s korisnim učinkom direktiva i načela ekvivalentnosti i djelotvornosti, tumačiti u smislu da određuju da je za odlučivanje u postupcima za dobivanje sudskih naloga za sprečavanje korištenja nepoštenih odredaba koje pokreće udruga za [zaštitu] potrošača teritorijalno ograničenog područja djelovanja koja nije ni udružena niti povezana s

drugim udrugama, raspolaže skromnim proračunom i ima mali broj članova kako bi štitila kolektivne ili difuzne interese potrošača i korisnika, mjesno nadležan sud prema mjestu prebivališta te udruge, a ne sud prema mjestu prebivališta tuženika?"

O prethodnim pitanjima

23 Svojim dvama pitanjima koja valja razmotriti zajedno sud koji je uputio zahtjev u bitnome pita treba li Direktivu 93/13 kao i načela ekvivalentnosti i djelotvornosti tumačiti na način da im je protivan nacionalni procesnopravni propis prema kojem s jedne strane, vezano uz postupke za dobivanje sudskih naloga koje pokreću udruge za zaštitu potrošača, takav postupak mora biti pokrenut pred sudom prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta tuženika te s druge strane prema kojem protiv odluke prvostupanjskog suda o mjesnoj nenadležnosti nije dopuštena žalba.

24 Španjolska se vlada pozivala na nedopuštenost prethodnog pitanja u vezi s nemogućnošću osporavanja odluke o nenadležnosti koju je donio prvostupanjski sud u postupku za dobivanje sudskog naloga kao što je onaj u glavnom postupku, tvrdeći da se to pitanje ne odnosi ni na jedno načelo prava Unije. Prema stajalištu ove vlade, navedeno se pitanje tiče prava na djelotvornu sudsku zaštitu, kako je zajamčena španjolskim Ustavom.

25 U tom pogledu, valja ustvrditi da je sudski postupak o kojem je riječ u glavnom postupku pokrenula udruga za zaštitu potrošača kako bi se zabranile nepoštene ugovorne odredbe koje koriste prodavatelji robe ili pružatelji usluga. Iz toga proizlazi da se u okviru glavnog postupka pitanje nepostojanja ikakvog pravnog lijeka protiv odluke o mjesnoj nenadležnosti koju je donio sud pred kojim se vodi postupak za dobivanje sudskog naloga odnosi na djelotvornost procesnog sredstva koje je namijenjeno osiguranju zaštite prava koja za pojedince proizlazi iz prava Unije, u ovom slučaju prava udruga za zaštitu potrošača da djeluju u cilju sprečavanja korištenja nepoštenih odredaba, kako je osobito predviđeno u članku 7. Direktive 93/13, i to „u interesu potrošača i tržišnih konkurenata".

26 Slijedom navedenog, kada se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je nadležan za odlučivanje (vidjeti u tom smislu presudu od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito, C-618/10, točku 76.).

27 Vezano za meritum, valja podsjetiti da članak 7. stavci 1. i 2. Direktive 93/13 državama članicama nalažu obvezu da u svojim nacionalnim pravnim porecima osiguraju postojanje primjerenih i djelotvornih sredstava za sprečavanje korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koje s potrošačima sklapaju prodavatelji robe i pružatelji usluga. Spomenuta sredstva morala bi sadržavati odredbe prema kojima bi organizacije koje na temelju nacionalnog prava imaju legitiman interes zaštititi potrošače u tu svrhu mogle, u skladu s dotičnim nacionalnim pravom, podnositi zahtjeve pred sudovima ili nadležnim administrativnim tijelima.

28 Valja, međutim, ustvrditi da Direktiva 93/13 ne sadrži odredbe koje bi omogućavale određivanje mjesno nadležnog suda za odlučivanje u postupcima za dobivanje sudskih naloga radi prestanka korištenja nepoštenih odredaba koje pokreću udruge za zaštitu potrošača, kako u interesu potrošača, tako i tržišnih konkurenata. Tom direktivom nije uređeno ni pitanje broja sudskih instanci vezano za odluke o mjesnoj nenadležnosti u takvom slučaju.

29 Štoviše, kao što je i nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 28. svog mišljenja, ni Direktiva 98/27/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 1998. o sudskim nalozima za zaštitu interesa potrošača (SL L 166, str. 51.), ni Direktiva 2009/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o sudskim nalozima za zaštitu interesa potrošača (SL L 110, str. 30.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 1., str. 269.) koja je nakon nje uslijedila, ne uređuju pitanje broja sudskih instanci koje države članice moraju predvidjeti vezano za donošenje odluka o mjesnoj nenadležnosti u

postupcima za dobivanje sudskih naloga, a koji su na raspolaganju udrugama za zaštitu potrošača. Uz to, te direktive ne propisuju ni pravila o određivanju mjesne nadležnosti u postupcima za dobivanje sudskih naloga u području zaštite interesa potrošača.

30 U nedostatku usklađivanja žalbenih procesnih sredstava koja bi bila dostupna udrugama za zaštitu potrošača kako bi spriječile korištenje nepoštenih odredaba, kako u interesu potrošača, tako i tržišnih konkurenata, na nacionalnom je pravnom poretku svake države članice da uspostavi takva pravila u skladu s načelom procesne autonomije, pod uvjetom da ne budu manje povoljna od onih koja uređuju slične situacije na koje se primjenjuje nacionalno pravo (načelo ekvivalentnosti) i da u praksi ne onemogućuju ili pretjerano otežavaju ostvarivanje pravâ koja udrugama za zaštitu potrošača dodjeljuje pravo Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti po analogiji presudu od 14. ožujka 2013., Aziz, C-415/11, točku 50. kao i presudu od 18. travnja 2013., Irimie, C-565/11, točku 23. i navedenu sudsku praksu).

31 Vezano uz načelo ekvivalentnosti, valja ustvrditi da Sud ne raspolaže nijednim dokazom koji bi doveo u sumnju usklađenost procesnopravnih pravila o kojima je riječ u glavnom postupku s tim načelom.

32 Naime, pod uvjetom provjera koje ima izvršiti sud koji je uputio zahtjev, iz odredaba članka 52. stavka 1. točaka 14. i 16. LEC-a proizlazi da se pravilo prema kojem je mjesno nadležan sud onaj prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta tuženika primjenjuje na sve postupke za dobivanje sudskih naloga, kako na one kojima je cilj sprečavanje korištenja općih uvjeta koji su predviđeni tipiziranim ugovorima, tako i na one koje pokreću udruge za zaštitu potrošača kako bi štitile kolektivne interese potrošača.

33 Vezano uz nacionalno pravilo kojim nije predviđeno postojanje ikakvog pravnog lijeka protiv odluka o proglašenju mjesne nenadležnosti prvostupanjskoga suda, to jest uz članak 67. stavak 1. LEC-a, iz odluke kojom je sud uputio zahtjev proizlazi da se radi o općeprimjenjivom pravilu španjolskog procesnog prava.

34 Vezano uz načelo djelotvornosti, valja podsjetiti da je Sud već presudio da svaki slučaj u kojem se postavi pitanje onemogućuje li neka nacionalna procesnopravna odredba ili pretjerano otežava primjenu prava Unije treba ispitati uzimajući u obzir položaj te odredbe u cjelokupnom postupku, tijek postupka i njegove posebnosti pred različitim nacionalnim tijelima. U tom pogledu, valja, prema potrebi, uzeti u obzir načela na kojima se temelji nacionalni pravni sustav, kao što su zaštita prava na obranu, načelo pravne sigurnosti i dobrog odvijanja postupka (vidjeti u tom smislu presude od 6. listopada 2009., Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, *Recueil*, str. I-9579., točku 39. i gore navedenu sudsku praksu kao i gore navedenu Aziz, točku 53.).

35 U ovom se postupku tvrdilo da bi ustupanje postupka za dobivanje sudskog naloga o kojem je riječ u glavnom predmetu drugom sudu koji je udaljeniji od sjedišta ACICL-a toj udruzi moglo uzrokovati značajne teškoće, u smislu da bi zbog geografske udaljenosti od suda nadležnog za odlučivanje u tom postupku spomenuta udruga možda morala odustati od pokretanja tog postupka zbog financijskih razloga.

36 Vezano uz teškoće na koje se ACICL poziva, čini se da one nisu posljedica ni pravila prema kojem postupak za dobivanje sudskog naloga koji je pokrenula udruga za zaštitu potrošača pripada u mjesnu nadležnost suda prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta tuženika, niti pravila o nepostojanju bilo kakvog pravnog lijeka protiv odluke kojom se prvostupanjski sud proglasio mjesno nenadležnim.

37 Nisu, naime, procesnopravna pravila ta koja ACICL-u onemogućavaju pokretanje postupka za dobivanje sudskog naloga o kojem je riječ u glavnom postupku pred sudom prema mjestu poslovnog nastana tuženika, već je to ekonomska situacija te udruge.

38 U tom pogledu, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 36. svog mišljenja, procesnopravna pravila koja se odnose na strukturu nacionalnih pravnih lijekova i na broj sudskih instanci, slijedeći opći interes dobrog sudovanja i predvidljivosti, moraju prevladati nad pojedinačnim interesima, u smislu da ih se ne može uređivati u odnosu na posebnu ekonomsku situaciju jedne strane.

39 Uređenje nacionalnih pravnih lijekova i broja sudskih instanci u svrhu poštovanja načela djelotvornosti zasigurno ne smije onemogućiti ili pretjerano otežati ostvarivanje pravâ koja za pojedince proizlaze iz prava Unije.

40 Na prvome mjestu valja primijetiti da, kao što proizlazi iz odluke kojom je sud uputio zahtjev, na temelju odredaba članka 60. stavka 1. LEC-a sud mjesta u kojem tuženik ima poslovni nastan pred kojim je, nakon što se nenadležnim proglasio sud mjesta u kojem tužitelj ima poslovni nastan, pokrenut postupak za dobivanje sudskog naloga, ne može dovesti u pitanje svoju nadležnost, pa je stoga dužan odlučiti o meritumu u navedenom postupku.

41 Na drugome mjestu, iako nije isključena činjenica da bi nastavak postupka pred sudom mjesta poslovnog nastana tuženika mogao značiti dodatne troškove za ACICL, iz spisa koji je podnesen sudu nije moguće ustvrditi, pod uvjetom provjera koje ima izvršiti sud koji je uputio zahtjev, da bi dobro odvijanje postupka zahtijevalo nazočnost te udruge u svim njegovim stadijima (vidjeti po analogiji presudu od 27. lipnja 2013., Agrokonsulting-04, C-93/12, točku 50.).

42 Na trećemu mjestu, teškoće s kojima bi se suočio ACICL mogle bi se nadvladati drugim mehanizmima kojima bi se ublažile njegove financijske teškoće, kao što je dobivanje pravne pomoći (vidjeti u tom smislu presudu od 22. prosinca 2010., DEB, C-279/09, *Recueil*, str. I-13849., točke 59. i 60. kao i po analogiji gore navedenu presudu Agrokonsulting-04, točku 50.).

43 Osim toga, španjolska je vlada u svojim pisanim očitovanjima istaknula da bi organizacije za zaštitu potrošača u slučaju pokretanja postupka za dobivanje sudskog naloga mogle dobiti oslobođenje od polaganja osiguranja, a što je dužan provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

44 Štoviše, valja primijetiti da rasprava o nadležnosti u glavnom postupku nije bila dovršena zbog nepostojanja pravnog lijeka protiv rješenja od 6. travnja 2011., sukladno kojem se Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca proglasio mjesno nenadležnim za odlučivanje u postupku za dobivanje sudskog naloga koji je pokrenuo ACICL. Naime, kao što proizlazi iz odluke kojom je sud uputio zahtjev, kad bi protiv odluke o meritumu bio uložen pravni lijek, ova bi rasprava mogla biti ponovno otvorena.

45 Na četvrtome mjestu, kao što je i španjolska vlada istaknula u svojim procesnim izjavama, člankom 60. stavkom 1. LEC-a, koji nadležnost dodjeljuje samo jednome sudu, nastoji se izbjeći donošenje proturječnih odluka. Takvim bi se pravilom moglo osigurati postizanje ujednačene prakse na cijelom nacionalnom području, pridonoseći na taj način pravnoj sigurnosti (vidjeti po analogiji gore navedenu presudu Agrokonsulting-04, točku 56.).

46 Vezano za sudsku praksu Suda koja proizlazi iz gore navedene presude, na koju se poziva sud koji je uputio zahtjev, valja najprije ustvrditi da se odredbe Briselske konvencije kao i one Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.), koja je nakon nje uslijedila, odnose samo na prekogranične sporove.

47 Iz toga proizlazi da uputu koja proizlazi iz gore navedene presude Henkel, osobito iz njezine točke 43. u kojoj je Sud, kada je riječ o tumačenju Briselske konvencije u prekograničnom kontekstu, utvrdio da bi učinak na djelotvornost postupaka za dobivanje sudskih naloga u slučaju korištenja nezakonitih odredaba iz članka 7. Direktive 93/13 bio značajan kad bi se ti postupci mogli pokrenuti samo u

državi u kojoj trgovac ima prebivalište, nije moguće prenijeti na okolnosti kakve su one o kojima je riječ u glavnom postupku koje se odnose na tumačenje nacionalnih procesnopravnih odredaba samo jedne države članice.

48 Što se tiče izjednačavanja udruga za zaštitu potrošača s potrošačima u smislu Direktive 93/13, što je predložio sud koji je uputio zahtjev, valja podsjetiti da se, kao što je i nezavisni odvjetnik u bitnome istaknuo u točki 51. svoga mišljenja, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, sustav zaštite koji je uspostavljen Direktivom 93/13 temelji na ideji da se potrošač u odnosu na prodavatelje robe i pružatelje usluga, a vezano za pitanja koja se odnose kako na mogućnost pregovaranja, tako i na razinu informacija, nalazi u podređenom položaju (vidjeti, osobito, presude od 4. lipnja 2009., Pannon GSM, C-243/08, *Recueil*, str. I-4713., točku 22., gore navedenu Banco Español de Crédito, točku 39. i gore navedenu Aziz, točku 44.).

49 Međutim, valja ustvrditi da se, vezano za procesna sredstva kojima raspolažu udruge za zaštitu potrošača za sprečavanje primjene nepoštenih odredaba, te udruge ne nalaze u podređenom položaju u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluga.

50 Naime, bez nijekanja važnosti osnovne uloge koju ove udruge moraju moći ispunjavati kako bi se postigla visoka razina zaštite potrošača u okviru Europske unije, valja ipak ustvrditi da postupak za dobivanje sudskog naloga u kojem se takva udruga suprotstavlja prodavatelju robe ili pružatelju usluga ne karakterizira nejednakost koja se javlja u okviru postupka povodom pojedinačne tužbe u koji su uključeni potrošač i prodavatelj robe ili pružatelj usluga kao druga ugovorna strana.

51 Osim toga, takav diferenciran pristup potvrđuju i odredbe članka 4. stavka 1. Direktive 98/27 i članka 4. stavka 1. Direktive 2009/22 prema kojima su upravo sudovi država članica prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta tuženika nadležni za odlučivanje u postupcima za dobivanje sudskih naloga koje pokreću udruge za zaštitu potrošača drugih država članica, u slučaju povrede prava Unije koje se odnosi na zaštitu potrošača unutar Zajednice.

52 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja ustvrditi da procesnopravna pravila o kojima je riječ u glavnom postupku ne onemogućavaju niti pretjerano otežavaju udrugama za zaštitu potrošača kao što je ACICL pokretanje postupka za dobivanje sudskog naloga i ne ugrožavaju ostvarenje cilja koji se želi postići Direktivom 93/13.

53 U tim okolnostima, na postavljena pitanja valja odgovoriti da se Direktiva 93/13 kao i načela djelotvornosti i ekvivalentnosti trebaju tumačiti na način da im nije protivan pravni propis države članice kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, prema kojem, vezano za postupke za dobivanje sudskih naloga koje pokreću udruge za zaštitu potrošača, s jedne strane, takav postupak mora biti pokrenut pred sudovima prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta tuženika i prema kojem, s druge strane, protiv odluke prvostupanjskog suda o mjesnoj nenadležnosti nije dopuštena žalba.

Troškovi

54 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima kao i načela djelotvornosti i ekvivalentnosti trebaju se tumačiti na način da im nije protivan pravni propis države članice kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, prema kojem,

vezano za postupke za dobivanje sudskih naloga koje pokreću udruge za zaštitu potrošača, s jedne strane, takav postupak mora biti pokrenut pred sudovima prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta tuženika i prema kojem, s druge strane, protiv odluke prvostupanjskog suda o mjesnoj nenadležnosti nije dopuštena žalba.

Potpisi